

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון ד' חשון תשפ"ב | דף היומי בבלי: ביצה מ | דף הכולל: ביצה ג.
דף היומי בהלכה: מסימן תרמ"ח סעיף ה' עד סעיף ז'.
מוסר: חובת השמירה - מ"והנה המלך" עד תחילת הפתיחה.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק כב עד 'שנת הרבנות'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

בואנס איירס: ויכוח הלכתי פרץ בביהכ"נ והשכן הגוי הזמין משטרה... | ה"לך-לך" הפרטי שלי – מונולוג מרגש | אבי הבן הגיע עם שאלה דחופה: האם מותר לכבד את הסב הגוי בסנדקאות? | 2246

הדרך שלך מסכת ביצה

הנהלת 'דרשו' העולמית מברכת את רבבות אלפי לומדי 'הדף היומי'

לרגל סיום מסכת ביצה - היום יום א' ד' בחשוון

יהי רצון שכשם שעזרנו הקב"ה לסיים מסכת זו, כך יעזרנו להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם

הסיפור היומי

לא הייתי מאושר מ"היחס החם" לו זכיתי, אך אמרתי "גם זו לטובה". קמתי והלכתי, וכעבור זמן נשכח ממני הכל. חלפו מאז שנים, ויום אחד שמעתי שמועה שהחרידה אותי...

Yaakov Lederman/Flash90

סיפור מטלטל על ההשלכות הגורליות של 'בין אדם לחברו'

תורנית נחשקת והינו דמות מרכזית אשר קולה נשמע בבואה אל הקודש בכל נושא וענין. דעתו מוצקת וידי עסוקות במעשי-חסד בכל כוחו ולמעלה מכך. גם העזר-כנגדו כיוצא בו. הוריו, ולמעלה בקודש, כולם משועי-ארץ אשר זכו לתורה וגדולה על שולחנם. דמות שניה: ילד יתום, אשר זכה להיות נע-ונד מעיר לעיר, וממוסד למוסד. מטבע הדברים משפחות רבות מקרבות אותו. בין

הסיפור הבא הגיע אלינו בלב-דומע-ושמח מבעל המעשה שיחי'. כל מילה בו אמת, והוא חותם עליו בשמו המלא. מסיבות מובנות החלטנו שלא לחשוף את השם. על מנת שהקורא יחוש את הסיפור ברושם המלא שלו, אנסה תחילה להציב בפניו שתי דמויות. דמות ראשונה: אדם מכובד, ת"ח וירא-שמים, תופס משרה

באמת שלא היו לי ציפיות מיוחדות. רק רציתי לאחל לו מזל-טוב, לברך אותו בשפע-טוב ושיידע שטרחתי טרחה מרובה להגיע ממרחקים על מנת להכיר לו מעט טובה.

נכנסתי לאולם, איתרתי אותו וניגשתי אליו ביד מושטת ובמאור-פנים גלוי. הוא אפילו לא ראה אותי. אולי היד שלו הושטה בתנועה טכנית קדימה, אבל המוח והלב שלו היו טרודים לגמרי. הוא שוחח עם בניו בקשר לאיזה ענין שקשור לתזמורת.

טוב, הנחתי לו. חלפו כמה דקות. הוא כבר התמקם בצד אחר של האולם. ניגשתי אליו שוב, אך כמעשהו בראשונה כן באחרונה. לא זוכר מה הטריד אותו הפעם, אך שוב לא זכיתי שהוא יביט בפני האורח שבא מרחוק.

כעבור זמן ניסיתי בשלישית, אלא שהפעם הוא כבר היה טרוד בוויכוח עם מישהו, עד שחששתי שרוב ספינותיו טבעו ביים...

תכל'ס. לא הייתי מאושר מ"היחס החם" לו זכיתי, אך אמרתי "גם זו לטובה". קמתי והלכתי וכעבור זמן נשכח ממני הכל.

חלפו מאז שנים, ויום אחד נחרדתי: הזוג שהתחתן באותו ערב לא זכה לזש"ק, ונבהלתי לחשוב אולי בשלי הסער הזה? מיד פניתי בתחינה לבורא-עולם שיפקוד אותם לטובה, ושחלילה לא ייענש שום אדם בסיבתי.

וברוך השם - הם אכן נפקדו וזאת בתום שבע שנות נישואים. מזל טוב!

(איש לרעהו)

הדמויות שקירבו אותו הייתה הדמות הראשונה המתוארת לעיל. היתום היה מוזמן לשבתות בביתו, ומעבר למזון הפיזי גם סעד בעל-הבית את האורח במזון רוחני, בהדרכה לחיים, וכו'. וכעת לגוף המעשה.

למי שעדיין לא קישר, הדמות השנייה זה אנוכי הקטן. הימים והשנים חלפו, והקב"ה עזר לי להקים בית ומשפחה. מאותו רגע ניסיתי לשכוח את העבר, ולשמוח בהווה. אך כמובן שבשכחת העבר לא כלולים כל היקרים שעמדו לצדי בשעת דוחקי. ידעתי שלעולם לא שייך להחזיר טובה לאלו שהיטיבו עימי, אך שלכל-הפחות ידעו עד כמה אני רוצה להחזיר להם טובה! התחושה הזו כל-כך עטפה אותי, עד שפירשתי שזו הכוונה "אסיר" תודה, כלומר שאתה מרגיש נתון בבית-האסורים מפני שאין לך אפשרות להחזיר את הטובה שאתה כל-כך רוצה להחזיר לכולם

- - - אבל יום אחד נפלה לפתחי ההזדמנות!

הדמות הראשונה עמדה להשיא את אחד מבניה, ואז אמרתי לעצמי: קשה לך להגיע לחתונה, זה כרוך בטיסה למדינה אחרת, בהוצאות רבות, בהקדשת זמן ומאמץ. אבל הכל כדאי! הפעם אוכל להפתיע אותו ולהוכיח לו את הכרת-טובתי, זה שווה! התייעצתי עם רעייתי שתחי', אשר הבינה עד כמה חשוב הדבר ליליבי והיא דחפה אותי להוציא את התוכנית לפועל.

כאשר התקרבותי - בלב פועם ונרגש - לאולם החתונות חלפה בראשי המחשבה: 'אבל תיקח בחשבון שאתה כאן לא בן-יחיד. יגיעו עוד מאות רבות לשמוח ולברך את הדמות המכובדת!' אבל

הסיפור היומי

ניידת מיהרה למקום, שני שוטרים נכנסו להיכל ושאלו מה קרה. אחד המתפללים התנדב לספק להם את האינפורמציה: יש לנו בעיה, חלק מהמתפללים רוצים גשם וחלק לא רוצים...

בארגנטינה עכשיו מתחיל הקיץ - האם מבקשים שם בתפילה "ותן טל ומטר לברכה"?

בפתחנו. אבל בארגנטינה - כמו בכל חצי הכדור הדרומי - המצב הפוך בתכלית. הקיץ כעת מתחיל שם. אז האם במצב זה יש לבקש שם גשמים?

הפולמוס ההלכתי בנידון פרץ שם לפני 100 שנה. מחד גיסא ניצב הגאון רבי אהרן גולדמן זצ"ל, רבה של מוזסוויל, אם המושבות היהודיות בארגנטינה ובעל שו"ת 'דברי אהרן', ומאידך ניצב הגאון רבי שאול סותהון זצ"ל, מרבני בואנוס איירס ובעל שו"ת דבר שאול.

הרב גולדמן טען בתוקף שלמרות שהמציאות בארגנטינה הפוכה משאר העולם אין לייסד בה מנהג חדש ויש להיגרר בבקשת גשמים אחר שאר העולם למרות שמדובר בקיץ. לעומתו טען הרב סותהון שגשמי הקיץ הם קללה, ואם כן פשיטא שאין לבקשם.

בשבת אחת פרץ ויכוח הלכתי בין מתפללים בבית כנסת בבואנוס איירס, ויכוח שהלך והתלהט. אחד השכנים, גוי שלא טעם טעמה של ריתחא דאורייתא, התקשר ל'פולסייה' (משטרה) ודיווח על תגרה שפרצה בין המתפללים היהודים.

ניידת מיהרה למקום, שני שוטרים נכנסו להיכל ושאלו מה קרה. אחד המתפללים התנדב לספק להם את האינפורמציה: יש לנו בעיה, חלק מהמתפללים רוצים גשם וחלק לא רוצים גשם. יתר המתפללים הנהנו בראשם בהסכמה, ולשוטר לא נותר אלא לשאול: סון לוקוס? פור אסא סה פלאן? (אתם משוגעים? על זה מתקוטטים?).

במה דברים אמורים? היום ז' בחשוון התחלנו לבקש "ותן טל ומטר לברכה", וזה כל כך טבעי נוכח מזג האוויר והחורף שעומד

הדבר לזקנים ויעשו כן. וישר בעיניהם, וישלחו לחזן בית הכנסת להזכיר למחר הגשם ויעשו כן" (שו"ת הרא"ש כלל ד' ס"י). תקנתו נדחתה בנימוק ששאלת גשמים בקיץ היא סימן קללה. אך כבר בחול המועד ערך הרא"ש 'מגילת ספר לחזק דבריו', בו נימק שהדבר תלוי במקום, ואם גשמי קיץ מהווים באותו מקום סימן ברכה יש להזכירם ולבקשם גם בקיץ. הרא"ש ציין, שעוד בעת מגוריו באשכנז תמה אודות כך, כיוון שמציאות אשכנז [גרמניה] שונה מארץ ישראל, וכשם שקבעו חז"ל שבבל שונה מארץ ישראל לענין שאלת גשמים.

אמנם למעשה נמנע הרא"ש מלשנות את המנהג ולעשות אגודות אגודות לאחר שדבריו לא נתקבלו על החכמים. תשובת הרא"ש משמשת אבן יסוד בנידון שאלת גשמים בקיץ [למרות שבכל מקום וזמן יש לדון ביחס לשינויים המקומיים הספציפיים], אך בהכרעה מעשית סופית לא נקט - כשם שגם לא נקטו לכאן או לכאן בחלק מקהילות ארגנטינה עד עצם החורף, סליחה, הקיץ הזה.

(ע"פ מאמרו של הרב רפאל ברלזון, יתד נאמן נח תשע"ז)

בחלקו ניצב הוויכוח סביב שאלה זו גופא - האם גשמי קיץ הינם ברכה או קללה? הרב גולדמן שמע מהאיכרים המומחים שגשמי הקיץ נחוצים, ובאם ייעצר הגשם ח"ו עמלם לריק. אמנם הרב סותהון טען שלפחות בימי טבת ושבת הגשמים בוודאי מזיקים, ואין לשאול אז גשם, ובשאר ימות הקיץ בארגנטינה יש לשאול גשמים רק בשומע תפילה ולא בברכת השנים.

שלושה רבנים מהקהילה הדמשקאית יצאו לחלוק על הרב סותהון, אך לרוב חילו באורייתא התקבלו דבריו על רובה של הקהילה הספרדית, בעוד האשכנזים נוהגים כפסקו של הרב גולדמן. לפני כ-40 שנה ערכו רבנים בירור מקיף בנוגע לתועלת גשמי הקיץ והגיעו למסקנה שגשמי הקיץ מבורכים.

שורשי הפולמוס בדבר בקשת גשמים בקיץ לא נטועים בארגנטינה, כי אם בספרד, לשם היגר הרא"ש מאשכנז (בשנת ה' אלפים ס"ג). בליל הסדר של שנת ה' אלפים ע"ג, ישב הרא"ש עם תלמידיו שהקיפוהו כגורן בפתח ביתו והציע: "עתה היה טוב לעורר הדבר אשר מעולם תמהתי עליו, למה לא יזכירו וישאלו הגשם עד שבועות? ויענוהו קצת מהחברים: טוב הוא שתודיע

פרשת השבוע

יום הברית הלך והתקרב, ואבי הבן, גר צדק יקר שביקרים, מיהר אל הגאון רבי ישראל שורין שליט"א בשאלה דחופה: האם מותר לו לכבד בסנדקאות את אביו, סבו הגוי של התינוק?

שאלה שכזו מעולם לא באה לפניו, הוא לא זכר פוסק שאוסר זאת. ואז נצנץ הסיפור בראשו...

מעולם לא באה לפניו. ואז נצנץ הסיפור בראשו...

ירושלים, ח' בטבת תרמ"ב. מרן הגאון רבי יהושע לייב דיסקין צוק"ל פותח במערכה ציבורית נגד מפעליו של מיכל פינס בעיר. באותה תקופה נולד בן לאברך, ועוף השמים מוליך את הקול שהסנדק בברית אמור להיות פינס... מסתבר שהשווער של האברך, שתמך בו בכספו, הינו ממקורביו של פינס, והוא שכנע את בתו לנהוג כך, למרות שהדבר היה למורת רוחו של בעלה. שומעים על כך אנשי ירושלים וזה חורה להם מאוד, שכן אבי הבן הינו ת"ח חשוב ומקובל על חבריו. בהזמנת פינס לשמש כסנדק יש משום נתינת גושפנקא לאיש בפרהסיה. בליל השימורים שלפני הברית [וואכט נאכט], מגיעים לבית שלושה מידידיו של אבי הבן ומציעים לו רעיון נועז - להזמין מוהל שיבצע את הברית שעה מוקדם יותר מהמתוכנן, כך שפינס יגיע למקום 'לאחר מעשה'...

אבי הבן מסכים לתוכנית. אך צריך להשיג מוהל, שכן המוהל שהוזמן לברית הינו לא אחר מאשר השווער בעצמו, סב התינוק,

"ובן שמונת ימים ימול לכם כל זכר לדורותיכם, יליד בית ומקנת כסף מכל בן נכר אשר לא מזרעך הוא" (בראשית יז יב). באפרת הסמוכה לירושלים התגורר יהודי יקר שנולד לו בן זכר. יום הברית הלך והתקרב, ואבי הבן מיהר אל הגאון רבי ישראל שורין שליט"א בשאלה דחופה: האם מותר לו לכבד בסנדקאות את אביו, הסבא של התינוק? אבי הבן גר צדק יקר שביקרים, אך הסבא גוי!

פתח בפניו הרב את המהרי"ל בהלכות מילה, שם מתואר כיצד התכונן המהרי"ל לשמש כסנדק: "כשנעשה המהרי"ל בעל ברית, והוא קרוי סנדיק בלשון חכמים, היה נוהג לרחוץ ולטבול עצמו להכניס התינוק בטהרה לברית, ואמר: גדול מצוות בעל הברית ממצוות המוהל" וכו'. רואים מדבריו שהסנדק נקרא 'בעל ברית' ועד כמה יש לדקדק בכיבוד זה.

אך זה לא הניח את דעתו של השואל. במהרי"ל לא כתוב שיש איסור בגוף מצוות המילה שהסנדק יהי גוי, ומכיוון שהוא בן יחיד לאביו הגוי ושניהם אוהבים אחד את השני עד למאוד, לפיכך עז רצונו לכבדו בסנדקאות.

הרהר רבי ישראל ולא נזכר בפוסק שאוסר זאת. שאלה שכזו

מעזים לדפוק על הדלת בשעה כה מאוחרת. מסתובבים בחצר הלוך ושוב בתקווה שהרב ירגיש בהם, אך כעבור שעה ארוכה מתייאשים ועוזבים את החצר. למחרת מתעניין רבי יהושע לייב מי הסתובב בחצר באמצע הלילה... מספרים לו על ההתרחשות, והוא מגיב: "אם רבי חיים סירב, טעמו ונימוקו עימו, כי הניח שאחרי שיוודע הדבר לילדת היא בוודאי תבוא לכלל צער והתרגזות, וכעס אצל יולדת יש בכך חשש של סכנה" (האיש על החומה ח"א).

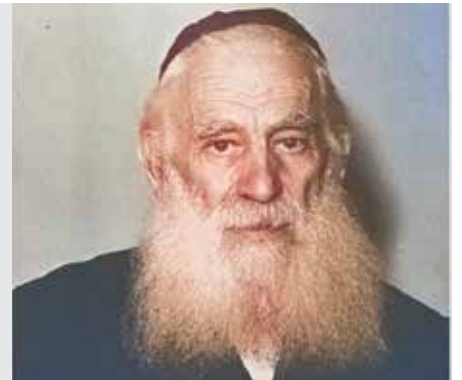
הסיפור הזה נצנץ בראשו של הרב כאשר ניצב מולו גר הצדק עם שאלתו המפתיעה בדבר כיבוד אביו הגוי כסנדק. לפיכך פנה אליו ושאל: "מה אומרת היולדת? האם היא מסכימה שאביך הגוי יה' הסנדק?" גר הצדק הודה: "היא מאוד מתנגדת..." בסייעתא דשמיא היתה בפי הרב תשובה ברורה לשאלה: "אם כן אסור לך להזמין את אביך הגוי על פי דין!" (הרב רפאל ברלזון, מוסף שבת קודש לך לך תשע"ב)

ששידל את בתו להזמין את פינס לשמש כסנדק. יוצאים בני החבורה לביתו של מוהל מהודר, הלוא הוא מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל שהתגורר בבתי מחסה, סמוכים ובטוחים שיביע את הסכמתו להגיע. כאשר מגיעים לביתו לאחר חצות ליל, מבחינים שהוא כבר התעורר משנתו למשנתו. יושב מול ספר לאור עשית כשבידו 'לולקע ציבאק' (מקטרת הונגרית ארוכה). שניים מקישים על הדלת ונכנסים - ר' לייב חפץ ור' מנדל מונשטר, בעוד השלישי שבחבורה, ר' יצחק שלמה בלוי, נשאר בחוץ ממתין לראות כיצד ייפול דבר.

מספרים השניים את הקורות אותם ואת תוכניתם הנועזת, ומסיימים בשאלה - האם יאות הרב לשמש כמוהל? הוא משיב בפסקנות: אינני מוכן לתת את ידי לעניין זה. אינני מוכן להיות מוהל בברית הזו. מנסים לשכנעו שאם המבצע לא יצליח תיווצר פגיעה בכבוד רבי יהושע לייב, אך הוא לא נכנע. מאוכזבים מסירובו התקיף, מחליטים לעלות לרבי יהושע לייב ולבקש שיורה לרבי יוסף חיים לבטל את סירובו. קמים ועולים שלושתם אל הבית, ולמרות שמבחינים באור שבוקע מחדרו לא

על דא ועל הא

באחד מימי ששי הארוכים בשעות אחה"צ, ראיתי מרחוק את הרב מפוניבז' זצ"ל יורד בבגדי שבת מגבעת הישיבה בלזוי שני נערים כבני ט"ז-י"ז... חשתי החוצה לקראתם, והרב - בשורה בפיו: "יש לי אורחים"

מי היו הנערים שזכו לסיוור מודרך בבני ברק עם הרב מפוניבז' במשך שעה וחצי?

שהתרשם מהם באופן חיובי הניח לי לשחרר אותם. לתומי סבור הייתי שמדובר בוודאי בילדיו של איזה נדבן חשוב מתומכי הישיבה, ולכן עשיתי את מלאכתי באמונה. הראיתי להם כל חידוש מענין שיכולים למצוא בפוניבז' ובבני ברק. הסיור שלנו התמשך כדי שעה ומחצה, אחר פנו הצעירים למחוז חפצם. אני עולה אל הרב ומספר לו בסיפוק רב: עשיתי שליחותכם. הוא זצ"ל הודה לי בעד הטירחה. הרשיתי אפוא לעצמי ברגע זה ושאלתי: מי היו אלה? אך הרב השיבני בתמימות שהדהימה אותי: "אינני יודע, אורחים..." (הרב מפוניבז')

סיפר המחנך הותיק הרב משה טורק מבני ברק, ששימש פרק זמן כמנהל ב'בתי אבות' פוניבז': באחד מימי ששי הארוכים בקיץ בשעות אחה"צ ראיתי מרחוק את הרב מפוניבז' זצ"ל יורד בבגדי שבת מגבעת הישיבה בלזוי שני נערים כבני ט"ז-י"ז כשהם פוסעים בניחותא לעבר הבנין של המוסד ששהיתי בתוכו. חשתי החוצה לקראתם, והרב - בשורה בפיו: "יש לי אורחים", ומכיון שהאורחים הביעו חפצם לראות במו עיניהם את פוניבז' ואת בני ברק, הולך הרב לסייר עמהם בסביבה. חסתי על כוחותיו, הצעתי לו לכן שאלך במקומו ואראה להם הכל. התענין הרב אם הצעירים יהיו מרוצים בכך, ורק לאחר

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

"ברגע שהמבחן התחיל, הרגשתי כאילו מסך יורד על המוח שלי.. פשוט שכחתי הכל. את כל הגמרא, את כל הרש"י, את כל התוספות... אינני זוכר גם אם הפנים שלי היו אדומות כסלק או חיוורות כשלג..."

ה"לך-לך" הפרטי שלי - מונולוג מרגש

דממה.

"תגיד כבר! מה נשמע?"

דממה...

היה זה בבוקר שגרתי, כאשר פניתי לשוחח עם חברי. מדובר היה בבחור שלמד בשיעור מעלי, למרות זאת נקשרו בינינו קשרי ידידות עמוקים. במשך תקופה אף למדנו בחברותא, אך גם בלעדי זאת היינו נפגשים פעמים רבות מדי יום בימו. השיחה בינינו תמיד קלחה. היתה בינינו מה שמכונה 'כימיה'. ולמרות זאת, באותו בוקר הוא לא היה מוכן להשיב לי על השאלה הבסיסית 'מה נשמע'.

הבנתי שהוא כנראה כועס עלי או פגוע ממני, אך אפילו את זה לא יכולתי לשמוע ממנו. הוא פשוט שתק. הפעם היה מדובר ב"לך-לך" אמיתי. החבר עמו הייתי רגיל לשוחח מדי יום בימו, פתח בשתיקה שנמשכה חודשים ארוכים.

המשכתי ללמוד, ובתחום זה רוויית נחת מראש ישיבת כפר חסידים הגאון רבי יצחק דוד מן. למרות שבשנות חיי למדתי בעוד מקומות, לא אשכח את היחס שזכיתי לקבל ממנו. כבר אז הבנתי שה"לך-לך" מרחובות היה לטובתי, שכן כבר אמרו חז"ל שלא כל אדם יכול ללמוד אצל כל אחד. המקום שלי היה ללא ספק ב'כנסת חזקיהו' - 'כפר חסידים', שם נבנתה אישיותי.

אם בהתחלה חשבתי ששכחת החומר בשעת המבחן הראשון היתה אסון, כיום אני יודע שהקב"ה סיבב זאת כך רק לטובתי.

באוצר הספרים של הישיבה היה קיים בזמני "המקום של רבי יצחק אדלר". מדובר בספסל מסוים בו הגה בתורה הגאון רבי יצחק אדלר זצ"ל, מפארי גידוליה של הישיבה ומחבר חיבורים תורניים חשובים ומועילים.

לעולם לא אשכח כיצד ישבתי באחד הערבים בסמוך לאותו מקום, כאשר מולי יושב אותו חבר, שבתום כמה חודשים שבר את השתיקה. אני זוכר את עצמי מתבונן החוצה בפרחי הנוי מבעד לחלונות הגדולים של אוצר הספרים, יושב ומקשיב.

הוא הסביר לי בטוב טעם ודעת, שאם במשך חיי אני מעוניין לכוון יחסי חברות מועילים, עלי להיזהר מאוד מלנצל חברים. הוא נתן לי דוגמאות כיצד נהגתי לא פעם לבקש ממנו לבצע עבורי פעולות אותן יכולתי לבצע בעצמי. אין הכוונה לבקשות

את הסיפור הבא שמענו מאברך ת"ח בעל משרה תורנית, אשר סיפר את הדברים בהתרגשות ובהזדהות פנימית עם כל מילה ומילה שיצאה מפיו.

בזמן אלול של שנת תשנ"א נכנסתי ללמוד בשיעור א' של ישיבה גדולה 'כנסת חזקיהו' - 'כפר חסידים' הממוקמת ברכסים. קשה לי להסביר מדוע, אך כאשר סיימתי את לימודי בישיבה קטנה הייתי משוכנע שאני חייב ללמוד בישיבת 'מאור התלמוד' ברחובות. במבט לאחור קשה לי לשחזר כיצד הגעתי למסקנה הזו, אך רצוני בכיוון הזה היה עז ומוחלט.

נסעתי לעיר רחובות, שם נכנסתי להבחן אצל ראשי הישיבה הגאון רבי חיים זליבנסקי זצ"ל ויבדל לחיים טובים וארוכים הגאון רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א. אמרתי - 'נכנסתי להבחן, ולא בכדי, שכן רק 'נכנסתי אליהם אך למעשה לא נבחנתי אצלם. מדוע? משום שבאותו רגע שהמבחן התחיל, הרגשתי כאילו מסך יורד וחוסם לי את המוח... פשוט שכחתי הכל. את כל הגמרא עליה עמלתי במשך חודשים, את כל הרש"י, את כל התוספות ואת כל ה'ישיבישע-רייד', הכל פרח מזיכרוני כלא היה.

מדובר בתופעה די מוכרת, אשר נובעת בדרך כלל מהתרגשות יתירה. אולי משום שהיה מוחלט אצלי ללמוד באותה ישיבה, אולי לכן כל-כך התרגשתי. במבט לאחור קשה לי לאמוד אם המבחן ארך דקה או שעה, ואם לאחריו היו הפנים שלי אדומות כסלק או חיוורות כשלג... כך או כך, מיד עם סיום המבחן ידעתי שבשנים הקרובות לא תהיה לי סיבה מיוחדת להדרים בכביש ובאכה רחובות...

הדבר כאב לי מאוד מאוד. הלכתי להבחן בישיבת 'כנסת חזקיהו' - 'כפר חסידים', וראה זה פלא, בשעת המבחן שלטתי בחומר היטב, לא שכחתי כלום ולא התבלבלתי. ואז התעוררה בי תחושת ההחמצה מחדש: אם אני אכן שולט היטב בחומר, אז למה כאשר הגעתי לרחובות רמזו לי משמים "לך-לך"...

כיום, כאשר אני צופה על המתרחש ממרחק של שמונה עשרה שנה, הכל נראה אחרת בעיני. אך בל נקדים את המאוחר.

"מה נשמע?"

דממה.

"למה אתה לא עונה?"

בבקשה פעוטה זוהי מידה מגונה ביותר. אני לא מעז כיום לבקש מהזולת משהו שאני יכול לעשות לעצמי.

אני נמצא במסגרת תורנית מסוימת בה מכינים עבורי קפה. במקרה זה לא מדובר בשום ניצול חלילה, אלא בנוהג שמתבקש מטבע הדברים. למרות זאת אני מרגיש בכל פעם צביטה כאשר מישהו אחר צריך להכין עבורי דבר.

אני חושב שה'הנאתך וטובתך' הגדולה ביותר של האדם עלי אדמות היא כאשר הוא מצליח לשנות את אישיותו לטובה. הרי אנשים משקיעים את דם התמצית שלהם כדי לשנות מידות מגונות. ואני מרגיש בחוש כיצד אותו "לך-לך" בו נהג עמי החבר, גרם לי שינוי פנימי ואמיתי באישיותי.

(דוד גרוס, מוסף שבת קודש לך לך תשס"ח)

שגרתיות שאנשים נוטים לבקש זה מזה, אלא בבקשה מהזולת לבצע עבורך דבר שבאותה מידת מאמץ אתה יכול לבצע אותה לבד, וגם אם מדובר בבקשות קטנות מאוד.

ידעתי היטב למה הוא מתכוון, אך מעולם לפני כן לא הפנמתי את הנקודה הפנימית של העניין. מסתבר שהוא עצמו העיר לי על כך לפני כן, אך כאמור לא הפנמתי זאת. נזכרתי במקרים בהם ביקשתי מחברים: "תעשה לי..." ורק כעת ידעתי עד כמה טעיתי. באותו רגע חשבתי לעצמי: 'הוא צודק שהוא לא דיבר איתי במשך תקופה ארוכה. כי הייתי זקוק למשהו דרסטי שיסביר לי זאת. בשיחה רגילה הייתי מתכחש לכך ולא מבין מה רוצים ממני. כיום, אין לי ספק שבאותו ערב השתנו חיי, ועד היום העניין הזה חדר בעצמותיי. אני חי תמיד בתחושה שניצול הזולת אפילו

השו"ת היומי

האם ראוי להקנות למישהו אחר את הבגדים כדי להיפטר מחיוב קריעה בכותל המערבי?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

החליפה, שאז החולצה היא בגד עליון. ובדרך כלל מצוי חולצה ישנה המשמשת לעבודה ויכול ללובשה על בגדיו ולקיים בה מצות קריעה.

ומעשה שהייתי בכותל המערבי וקרעתי את בגדי לאחר אמירת פסוקי צער שנתבאר בשו"ע סי' תקס"א - "ציון היתה מדבר שממה", ועל המקדש "בית קדשנו ותפארתנו אשר הללך בו אבותינו היה לשריפת אש וכל מחמדינו היה לחרבה", והתפללתי ואמרתי תהילים עם הקריעה. הגיעו שני תיירים יהודים והסתכלו עלי בתמהון ושאלו האם מותר בשבעת ימי האבל ללכת לכותל המערבי. אמרתי להם שאני אבל אל המקדש וירושלים, ומיד אמרו שצריך לעשות פיקצ'ר [תמונה]... וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בנחמתה.

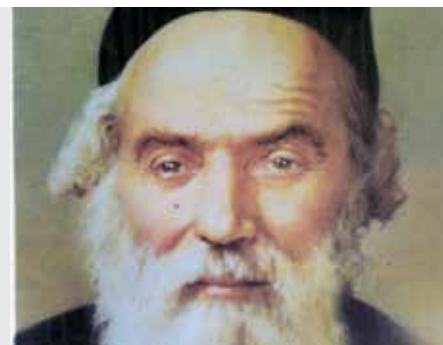
שאלה: יהודה ויוסי, שני חברים טובים, נסעו בצוותא לכותל המערבי לשפוך שיח במקום ששכינה לא זזה משם. לפני שהגיעו הקנה יוסי ליהודה את בגדיו כדי להיפטר מקריעה. כאשר הגיעו, אמר יהודה ליוסי: אם הבגד הוא שלי, אז מה אכפת לך לקרוע אותו, אני לא אדרוש תשלום על קריעת הבגד שלי. וכאן יוסי נבוך, האם עליו לקרוע את הבגד שלו [שכבר כאילו אינו שלו], ובכן מה הדרך הנוכחית לקיים מצות הקריעה?

תשובה: עצת הקנאת הבגד היא עצה שאינה הוגנת כמו שהאריכו הפוסקים, דבדרך כלל אין זה שמקנים לו מקפיד שלא יקרעו את הבגד שנעשה שלו לצורך העניין.

וחשוב לבאר אופן הראוי לקיים את הקריעה: אין חיוב לקרוע את החליפה, ויכול לקרוע את החולצה בשעה שמוריד את

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

באילו אופנים מותר לספר על עברו של בעל תשובה?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

הקודמים של בעל תשובה: בשו"ת שבט הקהתי כתב שאף שכוונתו להרבות בשבחו שהתגבר על יצרו ושב בתשובה, אסור

ב'ביאורים ומוספים' על הסעיפים הנלמדים בימים אלו מביאים כמה נידונים מעניינים ומצויים לעניין סיפור מעשיו

האם מתכוין לשבח, ולפי מי שמדבר עליו האם אכן משתבח בכך. וכן מי שהוא בעל תשובה ואינו מתבייש בכך, ואף מפרסם זאת ומאושר שהגיע לדרגה זו, דעת הגר"נ קרליץ שמותר לומר עליו שהוא בעל תשובה ואף להזכיר מעשיו הראשונים, וכן כתב בשו"ת שבט הקהתי וכ"כ הגר"י טשזנר, ובלבד שמספר זאת כדי להרבות בשבח. ובשו"ת לחפץ בחיים כתב שאם אינו מפרסם על עצמו שהוא בעל תשובה, אף שאינו מקפיד ואינו מתבייש בזה, כיון שהדבר עלול לגרום לו נזק [שלא יקבלו את ילדיו למוסדות לימוד וכדו'] מסתבר שאסור, ונשאר שם בצ"ע.

כיון שלמעשה מתמעט כבודו בעיני השומעים, וגם עלול להינזק מכך וכו', וכן כתב הגר"י טשזנר. אמנם הגר"מ סלומון כתב שבעלי תשובה בימינו שהיו תינוקות שנשבו, הרי הם במעלת המתנדבים והוא תואר של שבת, אשר מי יודע אם היה נולד במצבם היה מוצא את הכוחות והרצון להתנדב לה' כמותם.

ואם מזכיר מעשיו הראשונים בלשון שבח שאין בהם גנאי, וכגון שמספר כמה מעמד וגדולה היו לו ועזב הכל כדי להתקרב להקב"ה, יש שכתבו שמותר, וכן מובא בשם הגר"ש וולבה, שבזמננו שעל פי רוב כשמספרים על בעל תשובה הכוונה לשבחו איך עמד בנסיונות ועזב אורח חייו, הדבר תלוי לפי כוונת המספר

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדרך היומי

מה היתה דרשתו של החתם סופר כשסיים מסכת ביצה בגיל שמונה?

ביצה דף מ

סיום מסכת ביצה

לו רבי נתן, אם לעצתי תשמע הרי שאם זיכה אותך ה' בכן חכים ששואל שאלות כאלה, אל תמסרהו אל המלמדים, תלמד אותו אתה בעצמך, לקיים 'ושננתם לבניך, ולא ע"י שליח'. ואכן הוא השליך את כל עסקיו מנגד וישב ללמוד את בנו שהיה בן ג' שנים מבוקר עד ערב, וכך גידל האב את בנו הקטן. וכשהיה בן ז' כבר ידע כל חומש ויקרא עם כל הדרשות שבתורת כהנים.

וסיפר החתם סופר לבניו שבגיל שמונה עשה סיום על מסכת ביצה, ובשעת סעודת סיום המסכת הזמינו את הגה"ק רבי נתן אדלר זי"ע וכן בעל ההפלאה הגה"ק דבי פינחס איש הורוביץ זי"ע, וכיבדו את החתן הצעיר לומר דבר תורה, והזכיר בדבריו חידוש של זקנו הגה"ק מהרש"ך, בעל כוס הישועות, והשיג בדרשתו על דעת זקנו והפריך את ראיותיו. עמד אביו רבי שמואל וגער בו היתכן לחלוק על דברי זקנו, אך רבי נתן אדלר נתן צדק בדבריו, ומאותו יום והלאה גידלו רבי נתן אדלר כבן טיפוחיו, ובגיל עשר שנים כבר היה בישיבת רבי נתן.

(גליון ממשקה ישראל)

רבי שמעון סופר אבד"ק קראקא בתולדות אביו מרן החתם סופר, מספר עליו שכאשר היה בן ג' שנים שלחו אביו למלמד ללמוד תורה, אחר הצהריים חזר לביתו כשהוא בוכה בכיה רבה, שאל אותו אביו מפני מה אתה בוכה, ענה הנער 'המלמד הכה אותי'. מדוע הכה אותך? והשיב שלמד הפסוק 'ויקח עפר מן האדמה, (בראשית ב ז) ופירש המלמד באידיש שהקדוש ברוך הוא לקח 'ערד פון די ערד' [אדמה מהאדמה], שאלתי אותו א"כ מה צריך לכתוב שלקח עפר מן העפר, היה צריך לכתוב שלקח עפר, או אדמה? [בחתם סופר על התורה בפרשת וירא הפסוק 'ואנוכי עפר ואפר' (שם יח כז) מפרש שעפר ואדמה אינם שמות נרדפים ושווים אלא שעפר מצינו רק על עפר תלוש ואדמה רק על המחובר, וכמאמר הכתוב 'ויקח ה' עפר מן האדמה'] המלמד השתיק אותי, ואני התעקשתי ושאלתי שנית, ולכן הכה אותי המלמד.

הם גרו בעיר פרנקפורט, והלך האבא להגה"ק רבי נתן אדלר זי"ע שהיה שם תופס ישיבה, לספר לו מעשי בנו והמלמד, אמר

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?   שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

Yossi Aloni/Flash90

אתרוג שנסדק לכל גובהו - מדוע הוא פסול?

רק כשעומקו מגיע עד לתאי הזרע של האתרוג. ונחלקו הפוסקים, אם סיבת פסול זה של 'נסדק', היא משום שאתרוג כזה שאינו 'הדר', או משום שאין זו 'לקיחה תמה', כלומר לקיחה מושלמת (ראה תקציר קודם). ואם הסדק הוא סדק טבעי, שנוצר כחלק מתהליך הגדילה - האתרוג כשר. [שו"ע תרמח, ה, משנ"ב יח, כא רכב, וביה"ל ד"ה וכל; ביאורים ומוספים דרשו, 34-33]

אתרוג שנסדק לכל גובהו, מהעוקץ ועד תחילת הפיטם, גם אם לא נחסר מאומה מהפרי, סופו להרקב לחלוטין; והואיל וגורם הריקבון הוודאי כבר קיים בו, הריהו פסול לאלתר, עוד בטרם נרקב. ועומק הסדק הפוסל, הוא - לפחות רוב עובי הקליפה העבה של האתרוג, כלומר, לא הקליפה החיצונית, אלא הקליפה הפנימית הצמודה לבשר הפרי; ויש אומרים שהסדק פוסל הוא

אתרוג שנסדק משני צידיו ברוב גובהו - האם הוא כשר?

שבאחד מקצוות הסדק אין מקום באתרוג שנותר ללא סדק, והסדק נמשך על פני רוב גובה האתרוג - הריהו פסול לכל הדעות. ובחוטם האתרוג - יש אומרים שאפילו סדק כלשהו פוסל; ונחלקו הפוסקים לפי דעה זו, אם הסדק בחוטם פוסל בכל עובי שהוא, או דווקא בעובי הנ"ל, שבו פוסל הסדק בכל גובה האתרוג. [שו"ע תרמח, ה, משנ"ב יט, כ רכג, וביה"ל ד"ה ויש מי, וד"ה ויש מחמירים; וראה ביה"ל יב, ד"ה שינוי; ביאורים ומוספים דרשו, 42]

בהמשך לאמור: אתרוג שנסדק לרוב גובהו, אולם משני קצוות הסדק, בראשו ובתחתיתו, נותר האתרוג בשלימותו - לדעת השולחן ערוך ופוסקים נוספים, אף אם קיים סדק כזה משני צידי האתרוג, אין וודאות שהוא עתיד להרקב, והוא כשר; ולדעת הרמ"א, האתרוג פסול. ובמקרה שהסדק מתחיל בראש האתרוג או בתחתיתו, דהיינו

אתרוג מקולף - האם ניתן לקיים בו את המצוה?

אם נקלף רק רובו; או אף אם נקלף רק מיעוטו, אך הקילוף הוא בחוטם האתרוג, או שהוא מפוזר על פני מספר מקומות באתרוג, והוא נראה כ'מנומר' בצבעים שונים - הריהו פסול. ואם הצבע במקום הקילוף אינו שחור או לבן (ראה במקורות), ניתן להקל בשעת הדחק.

אתרוג שנקלפה כל קליפתו, גם אם מראהו נותר ירוק, פסול. וראה במקורות בנוגע להגדרת 'קליפה' לענין זה. ואם נותר באתרוג שטח כלשהו בלתי מקולף - כשר; ויש אומרים שצריך ששטח זה יהיה לכל הפחות בגודל של מטבע ה'סלע' שהיתה מצויה בזמן חכמינו ז"ל, אשר במידות זמננו הוא שטח של כ-5.3 עד כ-7.6 ס"מ רבוע, לשיטות השונות. ואם צבע השטח המקולף שונה מצבע קליפת האתרוג - אף

[שו"ע תרמח, ו, ומשנ"ב כו; וראה שו"ע טז, ושעה"צ כז; ביאורים ומוספים דרשו, 50, וראה שם, 44, 47, 49]

* אתרוג שניקב בנקב מפולש, פסול. ואם ניקב בנקב שאינו מפולש - אם שטח הנקב הוא כגודל מטבע של 'איסר', או שנחסר אפילו 'משהו' מהפרי על ידי הנקב, האתרוג פסול. ויש חולקים, אך להלכה יש להחמיר כדעה הראשונה.
* חיסרון כל שהוא פוסל את האתרוג גם אם אינו ניכר בהבטה ראשונית, אלא לאחר התבוננות. אולם, חיסרון שאינו נראה לעין רגילה, וניתן להבחין בו רק בעזרת זכוכית מגדלת, ולכן, אם בהתבוננות בעין רגילה האתרוג נראה שלם, אין צורך לבדוק בזכוכית מגדלת אם יש בו נקבים.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם בקריאת שמע שעל המיטה ביום הכיפורים אומרים 'ברוך שם' בקול רם?

רם, כמלאכים. אולם, אין לעשות כן אלא בקריאת שמע של ערבית ושל שחרית, ולא בקריאת שמע שעל המיטה, ולא באמירת 'ברוך שם' בנסיבות אחרות.

ג. יש העומדים בכל שעות התפילה, בדומה למלאכים הנקראים 'עומדים'. ומנהג זה ראוי רק למי שהדבר לא יפריע לכוונתו ולעירנותו בתפילה.

[שו"ע תרי"ט, ב"ר, משנ"ב ד, ח"י, ושעה"צ יח; ביאורים ומוספים דרשו, 5 9, וראה שם, 6; משנ"ב תרי"ז]

רבים ממנהגי ישראל ביום הכיפורים, מטרם היא כדי להתדמות למלאכים. ומהם: א. העיסוף בטלית בשעת כל התפילות, מכניסת היום ועד צאתו, בדומה למלאכים המכונים 'לבושי פדים', כלומר, בגדים לבנים. ואין להתעטף בטלית בלילה, אלא לפני שקיעת החמה, כיון שאין מברכים עליה בלילה. ב. בכל ימות השנה, אומרים 'ברוך שם' בלחש, מפני שזוהי שירת המלאכים, ואילו ביום הכיפורים, אומרים 'ברוך שם' בקול

הלוח היומי

ד' בחשוון | הרה"ק רבי קלונימוס קלמיש בהרה"ק ר' אלימלך שפירא מפיאסצנא בעל 'חובת התלמידים' ו'הכשרת האברכים'

יארצייט:

תרמ"ט: הגאון רבי משה בהגה"צ ר' זעקיל הלוי פולק מבאניהאד.
תרנ"ד: הגה"ק רבי יהודה בהגה"צ ר' ישעיה מודערן מפרעשבורג בעל 'זכרון יהודה'.
תרפ"ג: הגאון רבי יואב יהושע ב"ר נתן נטע וויינגרטן, אב"ד קינצק בעל 'חלקת יואב' ו'קבא דקשייתא'.
תש"ד: הרה"ק רבי קלונימוס קלמיש בהרה"ק ר' אלימלך שפירא מפיאסצנא בעל 'חובת התלמידים' ו'הכשרת האברכים'.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

כוונה - העיקר במצוה

נפסק ב"שולחן ערוך": מצוות צריכות כוונה לצאת בעשיית אותה מצוה.

(שו"ע סימן ס סעיף ד)

כתב הר"ן: המצוות והעבירות, העיקר בהן הכוונה וימשך (ויתכן) ששניים יעשו מעשה אחד בשווה, ויגדל שכר אחד מהם על האחר לאין חקר כי האחד יעשהו בלי כוונה והאחר עושהו בכוונה שלימה.

(דרשות הר"ן הדרוש השישי - [המיוחס לרוב הדעות להר"ן])

קודם כל קיום מצוה ולימוד תורה נשתדל לחשוב שמטרת עשייתנו היא כדי לגרום לנחת רוח להשי"ת

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il